

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Avdeling for evaluering
Postboks 8034 Dep
OSLO
0112 Oslo

Deres ref.: 2100088

Vår ref.: 23/4099
23/4099

Dato: 24. mars 2023
24.03.2023

Utenriksdepartementets tilbakemelding på «Evaluering av fiskeribistanden gjennom Nansen-programmet»

Det vises til Evalueringsavdelingens oversendelse av rapport knyttet til «*Evalueringen av fiskeribistand gjennom Nansen-programmet (2006 – 2022)*» og oversendelsesnotat for denne datert 21. desember 2022.

Denne evalueringen gir nyttig læring og kunnskap både i departementet, i Norad og for de øvrige programpartene i Nansen-programmet, FAO og Havforskningsinstituttet (HI). Den vil bidra til å 'løfte blikket' og vurdere endrings/justeringsbehov av innretning av programmet fremover. Evalueringen vurderes å være et viktig redskap i planleggingen av ny fase (2024 - 2029) av programmet som det nå jobbes intensivt med. Mange av anbefalingene som kommer frem i rapporten er nyttige og vil vektlegges i utformingen av den nye fasen. Andre er mer uklare og synes til dels å bygge på funn og konklusjoner som det kan være tvil og faglig uenighet om. Dette belyses nærmere i vedlagte matrise som kommenterer på de åtte anbefalingene i evalueringsrapporten. I den vedlagte matrisen synliggjør vi også hvordan anbefalingene enten allerede er fulgt opp eller følges opp gjennom arbeidet med ny fase av programmet. Ytterligere funn og konklusjoner i rapporten ut over dette kunne ha vært kommentert, men vi har i denne tilbakemeldingen valgt å konsentrerer tilbakemeldingen om anbefalingene i rapporten.

Det er stor grad av sammenfall mellom anbefalingene i rapporten og Evalueringsavdelingens oversendelsesnotat. Vi viser derfor til den vedlagte matrisen for kommentarer og konkret oppfølging av de enkelte anbefalingene fra Evalueringsavdelingen. En av anbefalingene i Evalueringsavdelingens oversendelsesnotat brev peker på behovet for institusjonalisering av kompetansebygging og forvaltningskompetanse i partnerlandene. Matrisen omfatter ikke dette

Postadresse:
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo

post@mfa.no

Kontoradresse:
7. juni plassen 1
0251 Oslo

www.regjeringen.no/ud

Telefon:
23 95 00 00
Org. nr.:
972417920

Næringslivsseksjonen

punktet ettersom denne tar for seg de åtte anbefalingene i selve rapporten. For bærekraft av kapasitetsbyggningskomponentene i programmet er det helt avgjørende at kompetansen som erverves ikke forblir ved individer, men institusjonaliseres. For den nye fasen av programmet som er under planlegging foreslår FAO flere tiltak for å sikre dette i større grad, herunder opplæring av undervisere (training of trainers), støtte til nettverksbygging mellom universiteter og andre institusjoner, styrket oppfølging etter opplæringstiltak og å øke bevisstheten for kunnskapsbehovet blant beslutningstakere.

Generelle kommentarer

Metode

Noen av konklusjonene i rapporten ser ut til å være basert på en serie funn som er utledet fra et ganske lite antall svar. Dette mener vi potensielt kan føre til uheldige skjevheter i konklusjonene og anbefalingene. Det kommer heller ikke klart frem hvor omfattende intervjuene har vært eller hva slags spørsmål som har blitt stilt. Et eksempel på dette er at det i anneks 3, listen over intervjuede, står oppført personer som er ganske perifere for programmet, mens andre helt sentrale personer savnes i listen. Dette mener vi er uheldig i forhold til konklusjonene i rapporten. Nansen-programmet er et stort og omfattende program og evalueringen omfatter en lang tidsperiode (2006 - 2022). Et representativt utvalg intervjuobjekter er vesentlig for en god og nyansert forståelse av kompleksiteten i programmet og for konklusjonene som trekkes. På bakgrunn av overstående mener vi at det er svakheter ved vurderingsgrunnlaget og konklusjonene i rapporten som det er viktig å være oppmerksom på i vurderingen av denne evalueringen.

Uklart skille mellom de ulike programfasene

Rapporten dekker flere faser av programmet. EAF-Nansen *prosjektet* fra 2007 - 2016 og EAF Nansen-*programmet* fra 2017 - 2022. Inneværende fase i Nansen-programmet har bredere tematisk fokus/innretning enn det Nansen-prosjektet hadde i forrige fase, og målformuleringene for de ulike fasene har også blitt endret over tid. Bl.a. er fattigdomsreduksjon ikke et eksplisitt mål i Nansen-programmet slik det var i Nansen-prosjektet. Likevel blir dette betydelig lagt vekt på gjennom hele rapporten. Dette mener vi er uheldig og derfor viktig å presisere.

Proessen

Programpartene FAO, HI og Norad har fått anledning til å kommentere de ulike delrapportene og utkast til hovedfunn og utkast til endelig rapport underveis. Dette har vært verdsatt, men departementet vil likevel påpeke at FAO og HI har opplevd at svært mange av deres kommentarer/innspill til funn og konklusjoner og utfyllende informasjon ikke er tatt hensyn til i det videre arbeidet med evalueringen. Dersom årsaken til dette skyldes faglig uenighet mener vi at dette burde ha vært problematisert og reflektert i endelig rapporten.

Ut over denne evalueringen har det i løpet av det siste året blitt gjennomført: i) en midtveisgjennomgang (Evalueringsavdelingen/FAO) og ii) en gjennomgang av kostnadseffektiviteten av Havforskningsinstituttets (HI) bidrag til Nansen-programmet (Norad). Partnerlandene til Nansen-programmet har også gitt innspill og vurderinger av programmet og

hvor de ser eventuelle endringsbehov for neste fase av programmet. Summen av alt dette brukes nå aktivt inn i utforming av en ny programfase av Nansen-programmet 2024 - 2029.

For mer utdypende kommentarer til anbefalingene i evalueringsrapporten følger vedlagt en matrise som gjennomgår et utvalg av anbefalingene og hvordan disse allerede er fulgt opp eller nå følges opp.

Med vennlig hilsen

Aslak Brun
konstituert assisterende utenriksråd

Vedlegg 1:

Kommentarer til et utvalgt av anbefalingene i evalueringsrapporten:

Anbefaling	Tiltak (eller begrunnelse for å ikke følge opp)	Ansvarlig for tiltak	Tidsramme	Kommentarer
Anbefaling 1: Det bør utarbeides en detaljert endringsteori for programmet som gir en bedre forståelse og gjør rede for hvilke endringer som vil være nødvendig og hvordan disse tenkes å bidra til outcomes og impact, samt hva utfordringene, begrensningene og antakelsene er.	Arbeidet med å utarbeide en detaljert endringsteori for en ny fase allerede i gang, og i januar 2023 ble det avholdt en workshop om dette for arbeidsgruppen som skal bistå FAO med å utforme prosjektdokumentet for den nye fasen av programmet.	Norad bør påse at dette blir gjort og vurdere om endringsteorien som presenteres i prosjektdokumentet er tilfredsstillende.	2023	
Den nåværende organisatoriske ordningen med en trepartsavtale mellom Norad, FAO og HI bør vurderes på nytt.	Det er nedsatt en gruppe med representanter for de tre partene som skal se på avtalen for en ny fase, herunder vurdere hvilke endringer som vil være hensiktsmessige.	Norad i samråd med programpartnerne FAO og HI.	2023	Det fremgår ikke i anbefalingen hvorfor man bør revurdere trepartsavtalen, og hvordan dette henger sammen med endringsteorien.
Anbefaling 2: Det er anbefalt at fiskeriforvaltningssyklusen støttes for å fungere bedre som et opplæringsnettverk ved å gjøre data raskt og lett tilgjengelige, og planlegge og gi ytterligere kompetansebygging til de som forvalter fiskerier i hvordan de kan bruke Nansen-data eller andre innsamlede data. Dette vil sannsynligvis kreve endringer i operasjonelle prosedyrer for å øke effektiviteten, f.eks. gjennom betimelig rapportering, så vel som større forpliktelse til effektiv datadeling, og gjennom å adressere barrierer for bruk av data.	Data overleveres alltid til partnerinstitusjonene i tide (umiddelbart etter at toktet er avsluttet), men programmet erkjenner at dataelementet bør styrkes, og vil øke støtten for å gjøre bedre bruk av dataene i fiskeriforvaltningsplanleggingen og -syklusen i neste fase. Programmet er i nært samarbeid med landene i gang med å revidere programmets data policy for en ny fase av programmet på en måte som skal øke synligheten og bruken av de tilgjengelige dataene.	Norad i samråd med programpartnerne FAO og HI.	2023	Anbefalingen er noe uklar og inneholder flere ulike elementer. Datatilgang, deling og brukermodaliteter er beskrevet i Nansen-programmets nåværende data policy, som skal sikre at enhver bruk av dataene skal bidra til kapasitetsutvikling i de partnerlandene og organisasjonenes som eier dataene. Programmets data policy regulerer også programmets bidrag til globale og regionale prosesser, som inkluderer tiltak for å forhindre bruk av data innsamlet gjennom programmet uten gjensidig nytte for partnerland og -organisasjoner.
Anbefaling 3: Det er anbefalt å fasilitere	I utviklingen av den nye fasen av programmet vil FAO	Norad i samråd med	2023	Nåværende program fasiliterer allerede

<p>implementeringen av økosystemtilnærmingen gjennom bredere tiltak for å adressere styresett, forpliktelser og politisk vilje for å forbedre politikk og forvaltning, og for å forstå og adressere det oppfattede misforholdet mellom databehov og datainnsamling. Dette kan innebære større engasjement i småskalafiskerier og forvaltningen av dette, for eksempel gjennom en utvidet komponent for små prosjekter, og hvor fartøyet ikke er best egnet for å gjøre dette kan programmet gjennomføre flere kystprosjekter og opplæring som er relevant for kystnære fiskerier, og som inkluderer næringsliv og myndigheter på ulike nivå. Kapasitetsbygging kan bli godt komplementert med en programfase som også legger til rette for institusjonelle endringer i større grad enn tidlige faser.</p>	<p>vurdere hvordan feltprosjektene kan utvides for å skape større engasjement i småskalafiskerier, men presiserer at valg av fiskerier som skal vektlegges i programmet må foregå i samråd med partnerlandene.</p> <p>Nansen-programmet erkjenner at det bør tas ytterligere hensyn til hvordan programmet kan bruke erfaringer og læring til å støtte landene i å få til institusjonelle endringer.</p>	<p>programpartnerne FAO og HI</p>		<p>implementeringen av økosystemtilnærming gjennom en rekke varierte tiltak, herunder støtte til gjennomgang, utvikling og implementering av EAF-kompatible fiskeriforvaltningsplaner. Disse forvaltningsplanene omfatter også småskalafiskerier</p> <p>Programmet understreker at toktene som foretas med DFN <i>også</i> er direkte relevante for småskalafiskerier, og nevner delt sardinella som ett av flere eksempler.</p>
<p>Anbefaling 4: Det er anbefalt at EAF-Nansen programmet, med sin tilknytning til FN-systemet, fortsetter å utnytte den tillit interessentene har til FAOs evne til å støtte regionalt samarbeid i fiskeriforvaltning og adressere utfordringer for det marine miljøet ved å identifisere steder og regionale problemstillinger som programmet kan ha positiv innflytelse på gjennom skreddersydde programaktiviteter.</p>	<p>Programmet vil i en ny fase legge vekt på å styrke de regionale fiskeriorganisasjonene (RFB) ytterligere, og i å fremme en bedre forståelse av utfordringene som påvirker ressurser og økosystem. Programmet vil også fortsette å arbeide tett sammen med andre regionale prosjekter på områder hvor man har felles interesser, f.eks. Large Marine Ecosystem (LME) prosjekter, GEF Coastal Fisheries Initiative og regionale initiativer som ser på marin forsøpling og mikroplast.</p>	<p>Norad i samråd med programpartnerne FAO og HI</p>	<p>2023</p>	
<p>Anbefaling 5: Det anbefales at programmets rapportering gjennomgås, slik at</p>	<p>For neste fase vil programpartnerne i samråd med Norad vurdere hvordan resultatrapporteringen kan forbedres. Dette arbeidet er</p>	<p>Norad i samråd med programpartnerne FAO og HI</p>	<p>2023</p>	<p>Nåværende resultatrapportering følger FAOs mal og det formatet Norad og FAO/HI ble enige om</p>

<p>resultatrapporteringen skjer mot spesifikke strategiske, så vel som operasjonelle elementer. Dette vil sannsynligvis kreve fastsatte rapporteringsformater og tilhørende insentivstrukturer.</p>	<p>allerede satt i gang i «core group» som skal bistå FAO med å utvikle programdokumentet for den nye fasen.</p>			<p>ved inngåelsen av inneværende avtale i 2017. Norad krever ikke spesifikke rapporteringsformater, men rapporteringen må inneholde minimumskravene som fremgår av malen for tilskuddssøknad for Grant management regime II, som er kategorien Nansen-avtalen hører under.</p>
<p>Anbefaling 6: Det anbefales at en særlig innsats gjøres for å systematisk overvåke implementeringen av likestillingsstrategien og at resultatrapporteringen fremhever gjennomførte aktiviteter og resultatene som er oppnådd på likestilling på forvaltningsprosjektaktivitets- og kommunikasjonsnivå.</p>	<p>For neste fase av programmet vil man vurdere hvordan denne overvåkingen og rapporteringen kan forbedres.</p>	<p>Norad i samråd med programpartnerne FAO og HI</p>	<p>2023</p>	
<p>Anbefaling 7: Det anbefales at planleggingen av innsamlingen og kommunikasjonen av toktdata gjennomgås. Data er valutaen i fiskeriforvaltning og med alle de modellene som finnes for bestandsvurderinger er det en fordel jo mer sammenlignbare dataene er. Programmet bør tilstrebe en maksimering av nytteverdien til dataene som innsamles og forsikre seg om at de også er kommunisert og oppbevart på en måte som bidrar til dette. I tillegg er det ikke «best practice» at et fartøy tilhørende et utviklingsprogram utkonkurrerer forskningsfartøy fra landene de støtter. Det anbefales at man finner måter toktplanlegging og</p>	<p>Programmet vil finne måter å forbedre det eksisterende og detaljerte samarbeidet med partnerlandene om planleggingen av toktaktivitet, og samtidig modernisere tilgangen til og kommunikasjonen av de innsamlede toktdata som avtalt med partnerlandene og i tråd med programmets data policy. Den planlagte oppdateringen av metadatatportalen vil forbedre synligheten og bruken av tilgjengelige data for interessenter.</p> <p>oppbevaringsløsningene hos Havforskningsinstituttet som er «data custodian» er «state of the art» og blir kontinuerlig oppdatert.</p> <p>Programmet vil fortsette samarbeidet med partnerland om å tilpasse datainnsamlingsprosessene mellom DFN og de nasjonale forskningsfartøyene som finnes. Strategidokumentet for</p>	<p>Norad i samråd med programpartnerne FAO og HI</p>	<p>2023 og fremover</p>	<p>FAO hevder at funnene i rapporten som vedrører «utkonkurrering» av nasjonale forskningsfartøy er basert på unøyaktig informasjon både når det gjelder antall tilgjengelige nasjonale fartøy og deres operasjonelle status.</p>

<p>gjennomføring kan gjøres på i samarbeid og samsvar med afrikanske forskningsfartøy.</p>	<p>toktvirksomheten i programmet uttrykker eksplisitt at DFN skal utfylle huller og være komplementært til øvrig arbeid som utføres av andre forskningsfartøy.</p> <p>Programmet vil undersøke muligheter for å fasilitere opplæring av afrikansk mannskap på forskningsfartøy og vil forsøke å forbedre samarbeidet og gjennomføring av tokt.</p>			
<p>Anbefaling 8: Det er anbefalt at engasjementet og kommunikasjonsstrategiene revideres med henblikk på å utvide kontakten og styrke stemmene til nasjonale motparter i beslutningsprosesser. Dette for (i) å unngå misforhold mellom data som etterspørres av brukerne og data som fremskaffes gjennom programmet, (ii) svakheter i utvelgesprosessen av deltakere og planlegging i siste minutt, samt forbedret oppfølging av disse.</p>	<p>Programmet vil bestrebe seg på å planlegge fremtidige aktiviteter i god tid og sikre at nasjonale deltakere blir valgt ut på et tidlig tidspunkt, samt å styrke budskapet til partnerlandene om behovet for at disse engasjerer seg aktivt og med en langsiktig forpliktelse.</p>	<p>Norad i samråd med programpartnerne FAO og HI</p>	<p>2023-</p>	<p>Med hensyn til funnet som går på et misforhold mellom behov og de data som samles inn, presiserer programmet at især når det gjelder toktgenererte data er partnerlandene fullt involvert i planleggingen av toktene og de såkalte «pre-survey meetings», hvor en detaljert seilingstillatelse blir ferdigstilt i tråd med landenes behov. Anbefalinger fra regionale fiskeriorganisasjoner blir også alltid vurdert.</p> <p>Programmet har fulgt en inkluderende prosedyre når det gjelder utvalgelse av deltakere i programaktivitetene, hvor partnerlandene hatt det fulle ansvar for å nominere deltakere til alle begivenheter, kurs og tokt, basert på de ferdigheter og kvalifikasjoner som landene vurderer er nødvendige for å delta i og dra nytte av disse aktivitetene. I tillegg har programmet utviklet en screeningprosess og kriterier for valg av</p>

			deltakere til programaktiviteter. Det er imidlertid ikke alltid at nomineringene matcher kriteriene som er satt.
--	--	--	--